

ANMELDELSER

Dieter Henning: Atlas of the surface heat balance of the continents: components and parameters estimated from climatological data.

Borntraeger, Berlin 1989. 402 s., ill. 29 cm. DEM 178,-.

Dette store atlas indeholder 327 kort, der beskriver kontinenternes overfladenære energi-, vand- og strålingsbalanceforhold samt skydække og albedo. Ud over årsmiddelsituationer er fordelingen vist for de måneder og grupper af måneder, der har speciel interesse dvs. ofte ekstreme situationer. De enkelte balancekomponenter, f.eks. langbølget nettostråling eller aktuel evapotraspiration, er blevet beregnet ved hjælp af tre metoder: Albrecht, Budyko og Penmans. Data til modellerne er meteorologiske observationer, der er midlet over 10-30 år. De fleste data stammer fra perioden 1931-60 og er hentet fra over 4000 meteorologiske stationer fordelt på alle kontinenter. Albrecht's metode har været anvendt til beregning af absolutværdierne, som er præsenteret i de første 222 kort. Penman og Budyko har været anvendt som sammenligningsgrundlag. Sammenligningerne af de tre modeller er vist på de sidste 105 kort. Alle tre metoder er summarisk beskrevet i bogens første del, der også indeholder kommentarer til alle kortene og tabellerne. Det meste af beregningsarbejdet og selve fremstillingen af kortene og tabellerne, der er præsenteret i denne bog, blev udført i 1970'erne. Fordi beregningerne således har omkring 20 år på bagen er alle energifluxe opgivet i Langleys per day, hvilket kan være lidt irriterende. Dette imponerende atlas er spændende læsning for alle, der interesserer sig for den globale overfladenære energi- og strålingsbalance. Satellit-data vil sandsynligvis spille en stor rolle ved udfærdigelsen af fremtidige lignende energi- og strålingsbalance-kort. Dette atlas vil også i den sammenhæng være en spændende og uundværlig reference.

Henrik Steen Andersen

Die mediterrane Agrostadt: Strukturen und Entwicklungsprozesse. Hrsg.: Francisco López-Casero, Walther L. Bernecker, Peter Waldmann. (Forschungen zu Spanien, Bd. 4).

Breitenbach, Saarbrücken 1989. IV, 319 s., ill. 21 cm. Pris ikke oplyst.

Dele af Middelhavsområdet er bl.a. karak-

teristiske ved nogle meget store "landsbyer", hvor stor kan betyde adskillige snese tusinde indbyggere. Morfologisk ligner de "rigtige byer" med tæt sammenbyggede fleretageshuse; rækkevidde som centre er meget begrænset, de har overraskende få butikker; landbruget dominerer økonomi og beskæftigelse. Dette vil sige, at de funktionelt er landsbyer. I vor tid sker der dog en stadig og hurtig udvikling til byer i mere almen forstand. Bogen er resultat af symposium på et institut for spanske studier, og de fleste bidrag er da også baseret på andalusiske eller spanske forhold. Tre bidrag er på engelsk, de øvrige 13 er på tysk - også de spanske forfatteres. Bogen afsluttes med en nyttig bibliografi. Personlig har jeg fundet mest anvendelse for tre artikler: Monheim's om Sicilia, Drain's sammenlignende studie af Andalusien og Portugal, og pioneren på området Blok's, der er baseret på Andalusia og Sicilia. Faglig basis er helt overvejende antropologisk eller kultursociologisk - for en geograf som mig lovlig spekulativ og immateriel. To i øvrigt interessante artikler virker i sammenhængen malplacerede eller specielle: et om en galicisk landsby, der hverken geografisk eller kulturelt er "mediterran", og et andet om industri- og raffinaderibyen Gela. Litteraturen om kæmpelandsbyer (rural towns eller i dette tilfælde Agrostädte) er forbløffende sparsom, derfor må denne prunkløse bog hilses velkommen.

Henning Mørch

Bibliographia Carographica, vol 16, 1989. Red.: Lothar Zögner.

Saur, München 1989. XX, 269 s., 21 cm. DEM 128,-.

Man kunne synes, at denne slags specielle bibliografier er overflødige. Med databaser og key words burde den være det, men sligt fungerer langt fra effektivt - endnu, og i alle tilfælde er det ofte rart og nemmere at have bibliografierne for hånden i biblioteket. Tidligere erfaring viser, at denne årbog er forbløffende omhyggelig. På den baggrund afspejler den beskedne, men nyttige tryksag den danske videnskabelige smalthans: I afsnittet "Regional cartography" er der kun 3 henvisninger under Danmark.

Henning Mørch

Dietmar Henze: Enzyklopädie der Entdecker und Erforscher der Erde. Lieferung 14: McNair-Moskwitin.

Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, Graz 1991. S. 415-542. 28 cm. ATS 650,-.

De sidste 20 linier om McMinn, der berejste det nordlige Australien i 1870-erne og de første 20 linier om kosakken Iwan Moskwitin, der som den første (mon dog) nåede det Okotske hav 1639. Det er jo skrækkeligt at få dette imponerende værk 128 sider ad gangen efter bogtrykkerens bestemmelse. Det er som i de gode, gamle dage, hvor man heftevis kunne abonnere på romaner af Dickens eller Dumas - og næsten lige så spændende; thi det er jo en guldgrube. Men det er også et noget ujævnt værk; det er svært helt at finde redaktionssprincippet. Stort og meget småt leveres i skønsom blanding, og det er ikke gennemskueligt, hvordan spalteplasser tildeles. Som eksempel kan man finde under M. Miller: "Engelsk korvetkaptajn, opdagede 29. juni 1841 vest for Woodlark (se capt. Grimes) den af ham betegnede Sharp-ø, hvis koordinater han dog bestemte uøjagtigt. Lit.: Nautical Mag. 1843, p.495." Det er det hele, hvilket eftermæle! - men mere end én anden én kan regne med. De to topscorere denne gang er den spanske sydhavsfarer Medana de Neira og den Sibiriens-rejsende Alexander Theodor von Middendorff med 12 hhv. 24 palter. Stilen er også meget uensartet, men det er dog en charme. Nogle artikler er helt nøgterne, medens andre er mere, tj, hvad skal man sige? Døm selv Middendorff, der præsenteres: "Stormesteren i Sibiriensforskningen, den videnskabelige opdager af Taimyrd-halvøen og det nordlige Amurland, mønster på en opdagelsesrejsende i hvem handlekraft, psykisk styrke og lærdom på det lykkeligste forenedes." Det er jo flot.

Henning Mørch

Tirol Atlas im Auftrag der Tiroler Landesregierung. Hrsg. unter der Gesamtleitung von A. Leidlmaier. Lieferung 9.

Wagner, Innsbruck 1989. 7 kort, 65 cm (tværformat). Pris ikke oplyst. Begleittexte 10, 1988. 54 s., 24 cm. Pris ikke oplyst.

Her er så 9. kortlevering. Ledsageteksten leveres desværre i hefter i et helt andet format end atlas, hvad der er meget upraktisk. Tekstleveringen er ikke synkron med kortbladene - heller ikke praktisk. Denne gang præsenteres aktuel og potentiel plantevækst samt skovvegetation. Det sidste fx med 36 farvesignaturer - smukt valg, men